

**СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ”
УНИВЕРСИТЕТСКИ ЦЕНТЪР ПО УПРАВЛЕНИЕ НА КАЧЕСТВОТО
ЛАБОРАТОРИЯ ЗА АНАЛИЗИ И ПРОУЧВАНИЯ**

ДОКЛАД

**С АНАЛИЗ НА ДАННИ ОТ АНКЕТНО ПРОУЧВАНЕ НА МНЕНИЯТА И
ОЦЕНКИТЕ НА СТУДЕНТИТЕ В МАГИСТЪРСКИТЕ ПРОГРАМИ НА
ИСТОРИЧЕСКИ ФАКУЛТЕТ ЗА УЧЕБНИЯ ПРОЦЕС И ЕФЕКТИТЕ ОТ НЕГО**

СОФИЯ

2015

СЪДЪРЖАНИЕ

ВЪВЕДЕНИЕ	3
1. Структура на доклада с анализ на данни	3
2. Общи характеристики на изследването	4
2.1. Цел и задачи на изследването	4
2.2. Основни характеристики на обекта на изследването	5
3. Основни резултати	9
3.1. Мотиви за избор на магистърски програми и основни канали за информация	9
3.2. Степен на удовлетвореност от организацията на учебния процес и от ресурсите, използвани в обучението	15
3.2.1. Студентските оценки за организацията на учебния процес	18
3.2.2. Студентските оценки на ресурсите, използвани при обучението	18
3.3. Удовлетвореност от съдържанието на учебния процес	20
3.3.1. Студентските оценки на характеристики на учебния план. ..	20
3.3.2. Научноизследователска работа	26
3.4. Планове за професионална и житейска реализация	27
3.5. Удовлетвореност на студентите от изучаваната програма	29
4. Предложения, забележки и препоръки на студентите към ръководството на ИФ	31
Приложение 1	32
Приложение 2	33
Приложение 3	34

ВЪВЕДЕНИЕ

Като част от социологическото проучване за качеството на образователния процес според оценките на студентите в Исторически факултет, което деканското ръководство на факултета възложи на Лабораторията за анализи и проучвания към Центъра по управление на качеството, екипът на Лабораторията разработи методика и проведе изследване и сред обучаващите се в образователна степен „Магистър”. Това изследване е проведено в началото на летния семестър на учебната 2014 – 2015 година чрез web-базирана анкетна карта във всички магистърски програми на Исторически факултет.

1. Структура на доклада с анализ на данни

Анализът, който представяме се базира на обобщените данни за мненията и оценките на студентите магистри. Структурата на доклада включва:

1. Общи характеристики на проведеното изследване

2. Анализ на получените количествени емпирични данни за студентското мнение относно качеството на обучение в следните му аспекти:

- мотиви за избор на магистърска програма и начина, по който студентите-магистри са се информирали за нея
- съдържание на обучението - учебен план
- управление и ресурсно обезпечаване на образователния процес
- ангажиране на студентите в научно-изследователска работа в рамките на обучението им
- нагласи и очаквания за реализация на пазара на труда
- обобщена оценка на качеството на образователния процес чрез устойчивостта на нагласата за избор на магистърска програма.

3. Качествени данни от „отворен” въпрос за предложения, забележки и препоръки на студентите към ръководството на факултета.

Получените данни са анализирани и представени в доклада, като са потърсени значимите различия в мненията и оценките на анкетираните студенти според начина на финансиране на обучението им – държавна поръчка или платено обучение, според мястото, в което са завършили бакалавърска степен и според съответствието на магистратурата на бакалавърската им специалност.

Тъй като по-голямата част от студентите магистри работят по време на следването, е проучено как това оказва влияние върху мненията им за основните характеристики на учебния процес.

Поради факта, че в повечето магистърски програми броят на записаните студенти е малък и не позволява сравняване на резултатите, студентската съвкупност няма да бъде разделяна по този показател.

2. Общи характеристики на изследването

Изследването на мненията и оценките на студентите в магистърските програми за организацията и провеждането на учебния процес в Исторически факултет е проведено на терен през месец **март 2015 година** чрез Web-базирана анкетна карта. Чрез този вид анкета при малка генерална съвкупност се постига **изчерпателност** на изследването, тъй като студентите могат да я попълнят по всяко време, когато им е удобно. Така всички студенти, които биха желали да споделят мненията и оценките си – положителни или отрицателни, и които имат конкретни препоръки към ръководството на факултета, могат да го направят по най-лесен и удобен начин и без голяма загуба на време. За съжаление не всички студенти в магистърските програми на Исторически факултет се отзоваха на анкетата. Направиха го 50 студенти. Все пак изследователският екип счита, че основната цел на изследването **да се съберат мненията и оценките на най-ангажираните с учебния процес студенти, а не да се търси представителност** на информацията за цялата съвкупност, е изпълнена.

2.1 Цел и задачи на изследването

Целта на социологическото изследване е да осигури обобщена информация за качеството на учебния процес в магистърските програми на факултета. Задачите, които са решени, за да се постигне поставената цел, са:

- набиране на информация за мотивите за избор на магистърска програма

- канали за информация за магистърските програми
- набиране на информация за управлението и ресурсното обезпечаване на обучението
- набиране на информация за съдържанието на обучението
- набиране на информация за участието на студентите в научноизследователска работа
- набиране на информация за нагласите за реализация.

Методиката за регистрация на студентските мнения е **Web-базирана анкета** със стандартизиран въпросник, съдържащ 18 затворени и четири отворени въпроса. Използвани са предимно бални скали.

2.2 Основни характеристики на обекта на изследването

На Web-базираната анкета се отзоваха **50 студенти** от 11 магистърски програми в Исторически факултет, които представляват **почти половината от общия брой на записаните студенти**.

На таблица 1 са представени данните за броя на анкетирания студенти по специалност и тяхното процентно съотношение спрямо броя на получените от администраторите на програмите имейли.

Таблица 1

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА АНКЕТИРАНИТЕ СТУДЕНТИ ПО МАГИСТЪРСКИ ПРОГРАМИ СПРЯМО ОБЩИЯ БРОЙ НА ДЕЙСТВИТЕЛНИ ИМЕЙЛИ

Магистърска програма	Брой получени действителни имейли	Брой попълнени анкети	% спрямо наличните имейли
Кризи, конфликти и дипломатия в световната политика – 16 – 21 в.	36	19	52,8
Възраждане и памет	5	5	100,0
Модерна България; държава и общество	12	4	33,3
Европейски Югоизток	7	2	28,6
Документални и архивни ресурси	6	3	50,0
Образованието по история в СОУ	10	4	40,0
Етнология и културна антропология	2	1	50,0
Историко-етнически модели на националната сигурност	11	5	45,5

Антична история и тракология	6	2	33,3
Средиземноморски култури и цивилизации: Античност и Средновековие	4	3	75,0
Средновековното общество – идеология. Политика и култура	3	2	66,7
Общо:	102	50	49,0

Все пак **равнището на представеност на студентското мнение в това проучване е в границите на обичайното** за тези проучвания в рамките на Университета. През последните години възвръщаемостта при анкетирането трудно надвишава 40-45%. Очакванията ни за по-масово участие на студентите магистри в анкета, която не изисква особени усилия от тях не се оправдаха. Ето защо резултатите от изследването следва да се разглеждат **не като абсолютни стойности, а като индикатори**, както за постиженията на факултета при осигуряване качеството на образователния процес в магистърските програми, така и за евентуални проблеми в този процес, регистрирани от студентите.

От анкетираните студенти:

- 40,0% са мъже
- 60,0% са жени.

По държавна поръчка се обучават **80,0%** от отзовалите се на анкетата, а **20,0%** заплащат обучението си със собствени средства.

Близко **три четвърти** от анкетираните студенти **са възпитаници на Софийски университет**. По-голямата част от тях са получили бакалавърска степен в специалностите на Исторически факултет и сега продължават тук образованието си. Малко над една четвърт са завършили друго висше училище в София и страната, а един студент е бакалавър от университет в чужбина. На таблица 2 са представени резултатите от отговорите на респондентите на въпроса в каква специалност са се дипломирали като бакалаври.

Таблица 2

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА АНКЕТИРАНИТЕ СТУДЕНТИ СПОРЕД БАКАЛАВЪРСКАТА ИМ СПЕЦИАЛНОСТ (В %)

Специалност	%
История	46,0
Археология	2,0

Етнология	6,0
История и география	4,0
МСЮЕ	4,0
Друга	38,0
Общо	100,0

Забележка: Неотговорилите са 0,0%.

Най-голям е делът на завършилите специалност История. Голям е делът (повече от една трета) и на завършилите други, различни от историческите специалности. Списък на тези специалности и броя на студентите е представен в приложение 1.

Съществува силна връзка между университета, който са завършили анкетираните студенти магистри и финансирането на обучението им, както и между бакалавърската им специалност и вида финансиране. В магистратура по държавна поръчка са класирани основно студенти, бакалаври от СУ, както студенти, завършили исторически специалности. Тази връзка много ясно се вижда на графиките по-долу.

Фактът, че завършилите Софийския университет бакалаври успяват да се класират в магистърските програми по държавна поръчка говори за по-високото качество на знанията и уменията, които тези студенти придобиват, в сравнение с колегите си от други висши училища. На завършилите различна от историческа специалност бакалаври също им е било по-трудно да заемат местата по държавна поръчка. Половината от тях са приети да следват магистратура, като сами заплащат обучението си.

По-нататък в анализа ще проверим как тези групи оценяват различните елементи на учебния процес и има ли значими разлики между тях.

В Исторически факултет **80,0%** от анкетираните студенти магистри са посочили, че **работят успоредно със следването**. От тях **14,0%** са отговорили, че **работят по специалността си**. Фактът, че голямата част от респондентите са професионално ангажирани хора означава, че те не само разполагат с лична финансова самостоятелност (печелят поне част от издръжката си сами), а и са изградили нагласи,

които вероятно се отразяват на оценките им за качеството на учебния процес. Дали има разлики в оценките за качеството на учебния процес сред различните групи студенти магистри също ще бъде предмет на анализа на емпиричната информация.

Данните, за разпределението на анкетираниите студенти по среден успех от следването са представени на таблица 3.

Таблица 3

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА АНКЕТИРАНИТЕ СТУДЕНТИ СПОРЕД СРЕДНИЯ УСПЕХ ОТ СЛЕДВАНЕТО
(В %)

Успех	%
до 3,49	-
от 3,50 до 3,99	-
от 4,00 до 4,49	2,0
от 4,50 до 4,99	2,0
от 5,00 до 5,49	24,5
от 5,50 до 6,00	71,5
Общо	100,0

Забележка: Неотговорилите са 2,0%.

Практически всички анкетирани студенти имат успех над 5,00, а магистрите с успех над 5,50 са 71.5% от всички респонденти. Това е обяснимо, като се вземе предвид факта, че влизането в магистърската степен става след изпит и класиране по успех, дори и за платено обучение. В процеса на анализа на емпиричните данни ще проверяваме дали има разлики в оценките на отличниците спрямо останалите студенти в магистърски програми.

На таблица 4 са представени данните от въпроса как се самоопределят анкетираниите студенти от гледна точка на редовното им участие в учебни занятия.

Таблица 4

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА АНКЕТИРАНИТЕ СТУДЕНТИ СПОРЕД ОТГОВОРИТЕ ИМ НА ВЪПРОСА
ПОСЕЩАВАТ ЛИ РЕДОВНО УЧЕБНИТЕ ЗАНЯТИЯ (В %)

Посещават ли редовно учебните занятия:	%
Посещават редовно всички учебни занятия	60,0

Посещават редовно повече от половината учебни занятия	30,0
Посещават редовно по-малко от половината учебни занятия	6,0
Не посещават редовно учебните занятия	4,0
Общо	100,0

Забележка: Неотговорилите са 0,0%.

Много голяма част от анкетираните студенти са в групата на редовните. Единици са посочвали, че посещават малка част от учебните занятия. По тази причина **няма да разглеждаме посещаемостта на учебните занятия като фактор**, определящ студентските мнения за образователния процес в Исторически факултет. Още повече, че участието в учебния процес в една магистърска програма не се свързва непременно с присъствие в стандартни учебни часове, чрез каквито е организирано обучението в бакалавърската степен.

3. Основни резултати

В рамките на проведеното изследване са проучени мненията и оценките на студентите от магистърските програми в Исторически факултет за онези основни характеристики на образователния процес, които са пряко свързани с ресурсите, използвани в процеса на обучение, с организацията и съдържанието му, работата на преподавателите и студентската активност. Проучена е и мотивацията при избора на конкретна магистърска програма и начините за получаване на информация за възможностите за обучение.

3.1. Мотиви за избор на магистърски програми и основни канали за информация на студентите

Взимането на решение за продължаване на образованието в магистърска програма обикновено е мотивирано от различни съображения като броя и доминацията на мотивите са различни при всеки студент. Мотивите, които сме предложили в анкетната карта не изчерпват всички възможни съображения за избор на магистратура, но може да се приеме с голяма степен на сигурност, че са основните. Възприет е подход

на емпирично изследване, при който съдържанието на мотивите се вербализира в твърдения и анкетираните студенти посочват по скала от 2 до 6 субективната значимост на всеки мотив. На таблица 5 е представена ранглиста на мотивите според средните оценки, които са получили от анкетираните студенти магистри.

Таблица 5

ОЦЕНКИ НА АНКЕТИРАНИТЕ СТУДЕНТИ ЗА СТЕПЕНТА НА ЗНАЧИМОСТ НА МОТИВИТЕ ЗА ИЗБОР НА МАГИСТЪРСКА ПРОГРАМА (СР.ОЦ.)

Съображения за избор на магистърска програма	Средна оценка	Стандартно отклонение
Получаването на бакалавърска степен не е достатъчно, за да се изградиш като специалист с висше образование	5,38	1,04
Престижно е да получиш магистърска степен в Исторически факултет на СУ „Св. Климент Охридски“.	5,10	0,94
Проявявах интерес към тази проблематика още като студент-бакалавър	4,94	1,31
Качеството на подготовка на магистри във Исторически факултет на СУ „Св. Климент Охридски“ е на много високо ниво	4,92	0,97
Магистърската степен дава възможност за намиране на по-престижна работа в България.	4,80	1,22
Магистърската степен дава възможност за намиране на по-високо платена работа	4,52	1,13
Магистърската степен дава възможност за намиране на работа в чужбина	4,27	1,23
Работата, с която съм ангажиран в момента изисква съответната магистърска степен.	3,51	1,40

Съображението, което е ръководило четири пети от анкетираните и което е единственото, подкрепено с най-високата степен на съгласие от повече от две трети от респондентите е съображението, че бакалавърската степен не е достатъчна за изграждането като специалист с висше образование. Мотивът притежаване на диплома от по-високата степен на висше образование е получил най-висока оценка от анкетираните. Според тях магистърската степен се смята за необходимо условие за доказване на висока компетентност. На второ място е престижът, който дава магистърската степен от Исторически факултет на Софийския университет.

Около три четвърти от респондентите твърдят, че проблематиката, свързана с настоящата ми магистърска програма ги е интересувала още по време на следването на бакалавърската им степен. Оттук може да се направи изводът, че повечето студенти са търсили магистърската програма целенасочено (а не единствено с цел получаване на по-висок ценз, там където има шанс за такъв).

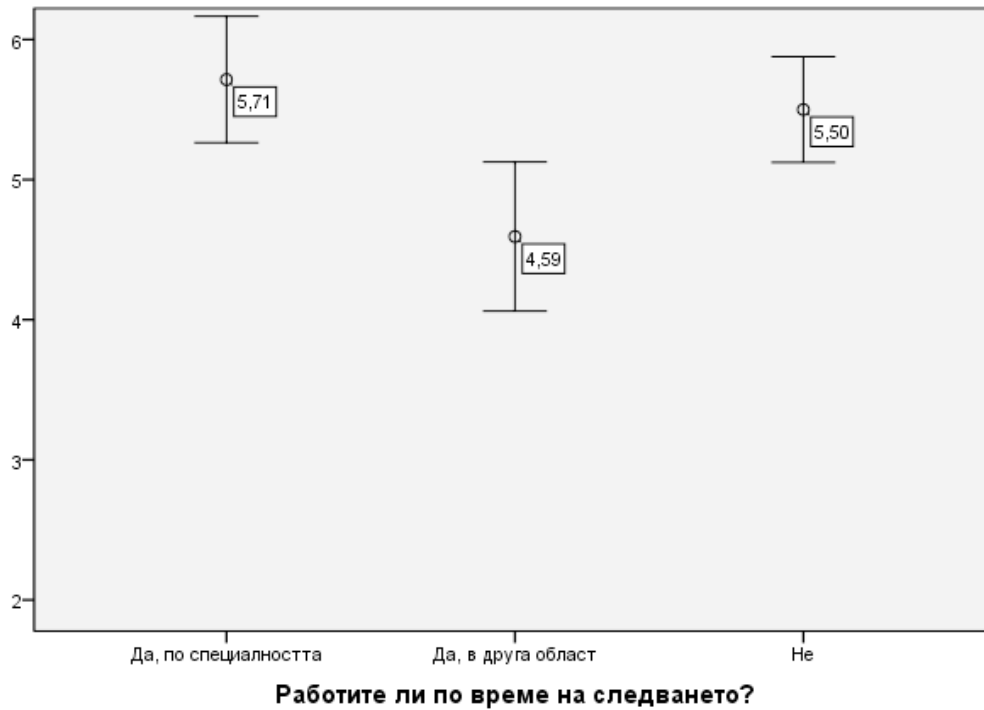
С твърдението, че качеството на подготовка в ИФ на СУ е на високо ниво също са се съгласили голям дял от анкетираните, но за разлика от твърдението за престижа да си магистър от този факултет, тук повечето респонденти са посочили условната степен „по-скоро съгласен“.

Въпреки че за анкетираните да си магистър е важен мотив, те не са много убедени, че притежаването на тази степен ще им помогне да си намерят по-престижна и по-високо платена работа. Тези съображения са в долната половина на таблицата.

От най-малко значение при избора на магистърска програма е конкретно изискване на работата, която имат анкетираните студенти.

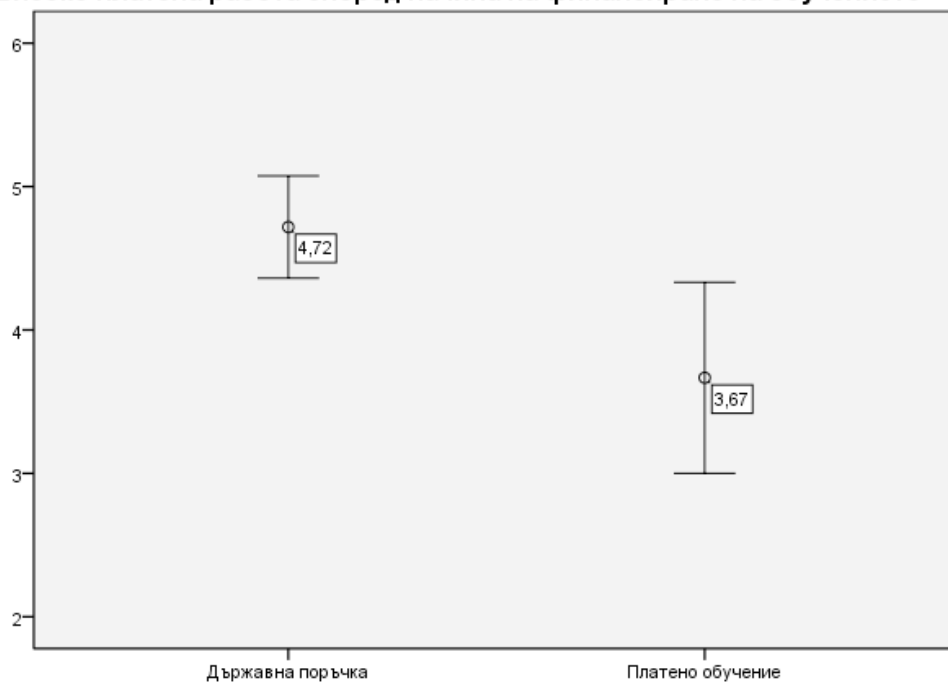
При статистическия анализ на данните за мотивите за избор на магистърска програма използвахме метода дисперсионен анализ, който служи за установяване на наличие или липса на връзка между качествен фактор и количествен резултат (например, качествения фактор “Начин на финансиране на обучението” и количествения резултат „Студентска оценка на мотива „Възможност за по-високо платена работа”). Не открихме значими различия между групите на получилите бакалавърска степен в Софийския университет и в други висши училища, както и между бакалаврите по исторически специалности и т. нар. „неспециалисти“. Единствените статистически значими разлики са две. Студентите-магистри, които работят по специалността си са оценили най-високо и с голямо единодушие мотива „интерес към проблематиката“, а най-ниска е средната му оценка сред колегите им, които работят, но не по специалността си.

Средна оценка и стандартно отклонение при мотива интерес към проблематиката при работещите студенти

Втората разлика е при мотива за намиране на по-добре платена работа, който е бил водещ в по-голяма степен при студентите по държавна поръчка. Студентите магистри, които сами заплащат обучението си са дали много по-ниска оценка на мотива, че магистратурата ще им помогне при намирането на по-добре платена работа.

Средна оценка и стандартно отклонение при мотива за намиране на по-високо платена работа според начина на финансиране на обучението

Изборът на подходяща магистърска програма предполага наличието на достатъчно изчерпателна информация за същността на програмите, за курсовете, включени в тях, начините за кандидатстване и критериите за подбора на кандидатите. Данните за това какви канали на информация са използвали анкетиранияте студенти, са представени на таблица 6.

Таблица 6
РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА АНКЕТИРАНИТЕ СТУДЕНТИ МАГИСТРИ СПОРЕД НАЧИНИТЕ, ПО КОИТО СА СЕ ИНФОРМИРАЛИ ЗА МАГИСТЪРСКИТЕ ПРОГРАМИ (В%)

Начин на информиране	%
От справочника за магистърска степен	20,0
От преподаватели в бакалавърска степен	36,0
От Интернет	54,0
От администрацията на факултета	10,0
От предходен випуск магистри по тази програма	18,0
От друг източник	10,0
Общо:	146,0

Забележка: Процентите надхвърлят 100, защото въпросът позволява повече от един отговор.

Основният източник на информация за магистърските програми е Интернет. Голям процент от анкетиранияте са били насочени към магистратура и от

преподавателите в бакалавърската степен. Данните показват, че анкетираните са разчитали както на формални, така и на неформални канали за информация. Освен официалната информация на сайта на университета, в мрежата може да се намерят и множество неформални канали като форуми и др., откъдето също да се черпи информация за магистърските програми. Общуване с преподаватели е повлияло на повече от една четвърт от анкетираните, а с колеги – на близо една пета. Очевидно е обаче, че информацията в Интернет е от ключово значение за бъдещите магистри. Ще припомним, че при изследването през февруари 2006 г. този канал за информация е бил използван от едва 8,4% от анкетираните.

Логично е да предположим, че бакалаврите, завършили Софийския университет биха се различавали от останалите си колеги по начините на използване на информационните канали. Данните за двете групи студенти – завършилите бакалавърска степен в СУ и завършилите друг университет са на таблица 7.

Таблица 7

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА АНКЕТИРАНИТЕ СТУДЕНТИ МАГИСТРИ СПОРЕД НАЧИНИТЕ, ПО КОИТО СА СЕ ИНФОРМИРАЛИ ЗА МАГИСТЪРСКИТЕ ПРОГРАМИ И МЯСТОТО НА ПОЛУЧАВАНЕ НА БАКАЛАВЪРСКА СТЕПЕН (В%)

Къде са завършили бакалавърска степен	В СУ	В друг университет
Начин на информиране		
От справочника за магистърска степен	19,4	21,4
От преподаватели в бакалавърска степен	44,4	14,3
От Интернет	44,4	78,6
От администрацията на факултета	8,3	14,3
От предходен випуск магистри по тази програма	25,0	0,0
От друг източник	11,1	7,1
Общо:	152,6	135,7

Забележка: Процентите надхвърлят 100, защото въпросът позволява повече от един отговор.

Бакалаврите, завършили СУ са се информирали по-често от преподаватели и от колеги в магистърски програми. Интернет е основният източник за студентите от другите висши училища. Този факт трябва да подсказва на ръководството на факултета и на ръководителите на магистърските програми, че чрез поддържане на добра интернет страница и имидж в мрежата могат да набират качествени студенти за обучение. Подобно е и разпределението според специалността, която са завършили

студентите в магистърската степен. За бакалаврите от факултета преподавателите им са били основният източник. За т.нар. „неспециалисти” Интернет е фаворит. Една трета от тях са ползвали и информация от справочника за магистърските програми, което показва, че и в тези справочници трябва да се съдържа максимално количество актуална информация.

Таблица 8
РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА АНКЕТИРАНИТЕ СТУДЕНТИ МАГИСТРИ СПОРЕД НАЧИНИТЕ, ПО КОИТО СА СЕ ИНФОРМИРАЛИ ЗА МАГИСТЪРСКИТЕ ПРОГРАМИ И СПЕЦИАЛНОСТТА ИМ (В%)

Каква е бакалавърската им специалност	От ИФ	Друга
Начин на информиране		
От справочника за магистърска степен	12,9	33,3
От преподаватели в бакалавърска степен	54,8	5,6
От Интернет	48,8	61,1
От администрацията на факултета	9,7	11,1
От предходен випуск магистри по тази програма	29,0	0,0
От друг източник	9,7	11,1
Общо:	164,9	122,2

Забележка: Процентите надхвърлят 100, защото въпросът позволява повече от един отговор.

3.2. Степен на удовлетвореност от организацията на учебния процес и от ресурсите, използвани в обучението

3.2.1. Студентските оценки за организацията на учебния процес

Един от важните компоненти на качеството на обучението в Университета е **редовното провеждане на учебните занятия**.

Получените резултати показват, че като цяло в Исторически факултет е налице сериозно отношение на преподавателите към учебния процес. **Практически всички анкетирани студенти са посочили отговори, които означават редовно провеждане на занятията**. Конкретните данни могат да бъдат видени на таблица 9.

Таблица 9

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА АНКЕТИРАНИТЕ СТУДЕНТИ СПОРЕД ОТГОВОРИТЕ ИМ НА ВЪПРОСА
ПРОВЕЖДАТ ЛИ СЕ РЕДОВНО ЗАНЯТИЯТА ПО УЧЕБНИТЕ ДИСЦИПЛИНИ (В %)

Провеждат ли се редовно учебните занятия:	%
Провеждат се редовно учебните занятия по всички дисциплини	68,0
Провеждат се редовно учебните занятия по повече от половината дисциплини	28,0
Провеждат се редовно учебните занятия по по-малко от половината дисциплини	2,0
Не се провеждат редовно учебни занятия по нито една дисциплина	2,0
Общо	100,0

Забележка: Неотговорилите са 0,0%.

Проверихме какво е мнението на различните групи студенти по отношение редовното провеждане на занятията. На първо място ще отбележим, че няма статистически значими разлики в отговорите при студентите, приети по държавна поръчка и платено обучение. Това е индикатор, че дори и тези студенти, които сами заплащат обучението си, и по принцип са по-критични при оценките за спазването на правилата, са удовлетворени от този критерий за качество на обучението.

Има известни разлики в мненията на завършилите в СУ, спрямо другите им колеги и на завършилите исторически специалности и „неспециалистите”, както и при студентите с отличен успех, спрямо тези с по-нисък, но тези разлики са по отношение на това дали се провеждат редовно всички, или повечето занятия. Тъй като и в двата случая става дума за отговори, които означават, че занятията се провеждат редовно, може да се приеме, че всички студенти в магистърските програми са удовлетворени от този индикатор за качество.

Друг наблюдаван **индикатор за качеството на образователния процес е удовлетвореността от различните аспекти на организацията на учебния процес в специалността:**

- разпределението на учебните дисциплини в годините на следване
- балансираната седмичната натовареност
- административното обслужване
- удобни приемни часове на преподавателите

- добре организирани практики
- достъпна информация за участие в международни програми
- работата на библиотеката към факултета.

На студентите е предложено да изразят по 5-степенна скала доколко са съгласни с определени твърдения за организацията на учебния процес в специалността, която изучават. Съгласието с така формулираните положителни твърдения означава, че студентите са удовлетворени от съответните елементи на организацията на обучението в специалността си. Несъгласието с тях е индикатор за организационни проблеми в процеса на обучението. Резултатите са представени на таблица 10.

За нито един от индикаторите за организацията на учебния процес няма регистрирани големи дялове отрицателни мнения, което е сигурен показател, че като цяло студентите в магистърските програми са удовлетворени от нея.

Таблица 10

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА АНКЕТИРАНИТЕ СТУДЕНТИ СПОРЕД МНЕНИЕТО ИМ ЗА
ОРГАНИЗАЦИЯТА НА УЧЕБНИЯ ПРОЦЕС, ИЗРАЗЕНО КАТО СТЕПЕН НА СЪГЛАСИЕ С
ПОСОЧЕНИТЕ ТВЪРДЕНИЯ (В %)

Твърдения за организацията на учебния процес	Изцяло съгласен	По-скоро съгласен	Нито съгласен, нито несъгласен	По-скоро несъгласен	Изцяло несъгласен	Общо
Разпределението на учебните дисциплини в годините на следване е добро	24,0	48,0	14,0	8,0	6,0	100,0
Седмичната натовареност е добре балансирана	28,0	48,0	10,0	8,0	6,0	100,0
Административното обслужване е добро и не създава проблеми	30,0	44,0	10,0	14,0	2,0	100,0
Има достатъчно удобни приемни часове за комуникация с преподавателите	44,9	38,8	6,1	4,1	6,1	100,0
Практиките и стажовете са добре организирани	22,4	22,4	30,6	16,3	8,2	100,0
Информацията за участие в международни програми е достъпна	29,8	34,0	25,5	10,6	-	100,0
Обслужването в библиотеката е добро и не създава проблеми	57,1	20,4	18,4	2,0	2,0	100,0

Най-висок дял категорично съгласие, което означава и положителна оценка факултета има за **обслужването в библиотеката**. Най-голям дял положителни мнения изобщо има за **условията за общуване с преподавателите (удобни приемни часове)** и за **балансираната седмична натовареност**.

Големи са дяловете на положителните оценки и за **административното обслужване и разпределението на дисциплините**.

Почти една трета от студентите нямат изразено мнение за организацията на практиките и стажовете, което трябва да е поле за бъдеща работа на преподавателите във факултета.

По-нататък ще потърсим различия в студентските мнения за организацията на учебния процес в зависимост от успеха им и дали са завършили бакалавърска степен в СУ, дали са от исторически специалности и дали се обучават по държавна поръчка. За тази цел групираме двете степени на съгласие и на несъгласие в една степен на съгласие и една на несъгласие. Така студентската съвкупност се разпределя по отношение на твърденията на съгласни с тях, без определено мнение и на несъгласни.

Анализът на данните е извършен с помощта на статистическия метод Хи-квадрат, който служи за установяване на наличие или липса на връзка между два качествени признака (например “Бакалавърска специалност” и “Съгласие с твърдението, че административното обслужване е добро”).

При всички посочени по-горе съдържателни характеристики на студентската съвкупност не открихме различия в мнението на отделните групи студенти. Учещите по държавна поръчка и заплащащите сами обучението си, отличниците и студентите с по-нисък успех, завършилите Софийския университет и колегите им от други университети, „специалистите” и „неспециалистите” дават приблизително **еднакви оценки за организацията на учебния процес в магистърските програми** на Исторически факултет. Този факт сам по себе си е достатъчно силен **индикатор за качеството на работата** на ръководството на факултета и на преподавателите в него.

3.2.2. Студентските оценки на ресурсите, използвани при обучението

Ресурсите, с които Исторически факултет разполага и използва по време на обучението спомагат за осигуряването на високо качество на образователния процес. За да проучим мнението на студентите в анкетната карта им предложихме да дадат оценка от 2 до 6 на някои от основите ресурси за обучение. Ръководството на Исторически факултет може да е доволно от преобладаващото положителното мнение за предоставяните ресурси (над 50% от анкетиранияте са поставили високи (6 и 5) оценки

на почти всички изброени параметри). Изключение представлява само удовлетвореността от оборудваните зали. Мнението на студентите магистри за основните ресурси може да подсказва на ръководството на факултета и на преподавателите насоки за подобряване на работата по повишаване на качеството на обучението. Статистическият анализ показва също, че **няма регистриран висок процент категорично недоволни студенти (поставили оценка 2) от нито един от основните ресурси**, необходими на модерното образование. Категорично недоволство са изказали единици от респондентите. За нито един от ресурсите, обезпечаващи съвременния образователен процес не са регистрирани повече недоволни мнения от доволните. **Най-висок е дялът на студентите, които са изразили категорично удовлетворение за достъпа до съвременна литература**. Този ресурс събира най-висок процент удовлетворение изобщо (71,5%). Подобни са и оценките за достъпа до **специализирана литература**. На анкетираните студенти им е било „най-трудно” да оценят категорично как се прилагат интерактивните и мултимедийните технологии в образователния процес. Резултатите от студентските мнения за ресурсите, използвани при обучението им са представени на таблица 11.

Таблица 11

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА АНКЕТИРАНИТЕ СТУДЕНТИ СПОРЕД УДОВЛЕТВОРЕНОТТА ИМ ОТ РЕСУРСИТЕ, ИЗПОЛЗВАНИ В ПРОЦЕСА НА ОБУЧЕНИЕ (В %)

Ресурси	Изцяло доволен	По-скоро доволен	Нито доволен, нито недоволен	По-скоро недоволен	Изцяло недоволен	Общо
Оборудвани зали	18,0	26,0	22,0	24,0	2,0	100,0
Ползване на информационни технологии	20,4	36,7	12,2	24,5	6,1	100,0
Достъп до специализирана литература	24,5	46,9	14,3	14,3	-	100,0
Достъп до съвременна литература	28,6	42,9	16,3	10,2	2,0	100,0
Прилагане на интерактивни и мултимедийни технологии	12,2	42,9	26,5	10,2	8,2	100,0

За да проверим различията в мненията на студентите магистри за ресурсите, използвани в обучението им отново използваме метода дисперсионен анализ.

При нито един от базисните фактори, по които групираме студентската съвкупност не открихме статистически значима връзка в оценката на ресурсите, с които студентите в магистърските програми разполагат при обучението си. Според нас това е характеристика с положителен знак, че **ръководството на Исторически факултет разполага с достатъчно съвременни ресурси за осигуряване на качествено образование и ги разпределя целесъобразно с оглед конкретните нужди** във всеки етап на учебния процес.

3.3. Удовлетвореност от съдържанието на учебния процес

Основните критерии, които изследователската методика прилага за оценка на съдържанието на предоставяното в магистърските програми на Исторически факултет образование са:

- логична свързаност на дисциплините в учебния план и съответствието му със съвременното развитие в областта
- нуждите от практическа професионална реализация
- включване на научноизследователска работа в процеса на обучение с цел интеграция на студентите магистри в специализираната научна общност.

3.3.1. Студентските оценки на характеристики на учебния план

Основен инструмент за реализация на образователните цели е учебният план, поради което в задачите на изследването е включено регистриране на мненията на студентите за основните структурни характеристики на този инструмент. Основен интерес според нас представлява съдържанието и последователността на учебните дисциплини, достатъчното часове за обучение и практическата му насоченост,

възможностите за избор в рамките на учебните програми, предоставяни на студентите. По скала от 2 до 6, където 2 означава „Изцяло несъгласен”, а 6 означава „Изцяло съгласен” на студентите е предложено да изразят отношението си към определени твърдения. Тези твърдения са формулирани така, че **съгласието с тях би открило съдържателни проблеми в обучението според студентите**. Получените емпирични данни са представени на таблица 12.

Таблица 12

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА АНКЕТИРАНИТЕ СТУДЕНТИ СПОРЕД МНЕНИЕТО ИМ ЗА УЧЕБНИЯ ПЛАН, ИЗРАЗЕНО КАТО СТЕПЕН НА СЪГЛАСИЕ С ПОСОЧЕНИТЕ ТВЪРДЕНИЯ (В %)

	Изцяло съгласен	По-скоро съгласен	Нито съгласен, нито несъгласен	По-скоро несъгласен	Изцяло несъгласен	Общо
Твърдения за учебния план						
Има дисциплини, чието съдържание се припокрива с изучаваното в бакалавърската степен	14,0	20,0	28,0	24,0	14,0	100,0
Няма логика на последователността на дисциплините	-	10,2	22,4	28,6	38,8	100,0
Задължителните дисциплини са прекалено много	8,2	8,2	14,3	34,7	34,7	100,0
Избираемите дисциплини са прекалено малко	18,8	14,6	27,1	20,8	18,8	100,0
Предвидените часове по някои дисциплини са прекалено много	6,1	4,1	20,4	36,7	32,7	100,0
Предвидените часове по някои дисциплини са прекалено малко	14,3	18,4	30,6	18,4	18,4	100,0
Не е предвидена достатъчно практика	26,5	22,4	26,5	14,3	10,2	100,0
Няма предвидени достатъчно часове за изучаване на чужд език	51,0	18,4	20,4	4,1	6,1	100,0
Не познавам достатъчно учебния план	4,2	2,1	14,6	25,0	54,2	100,0

Повече от три четвърти от анкетиранияте студенти **не са се съгласили** с твърдението, че не познават добре учебния план на програмата, т.е. **изказаните мнения**

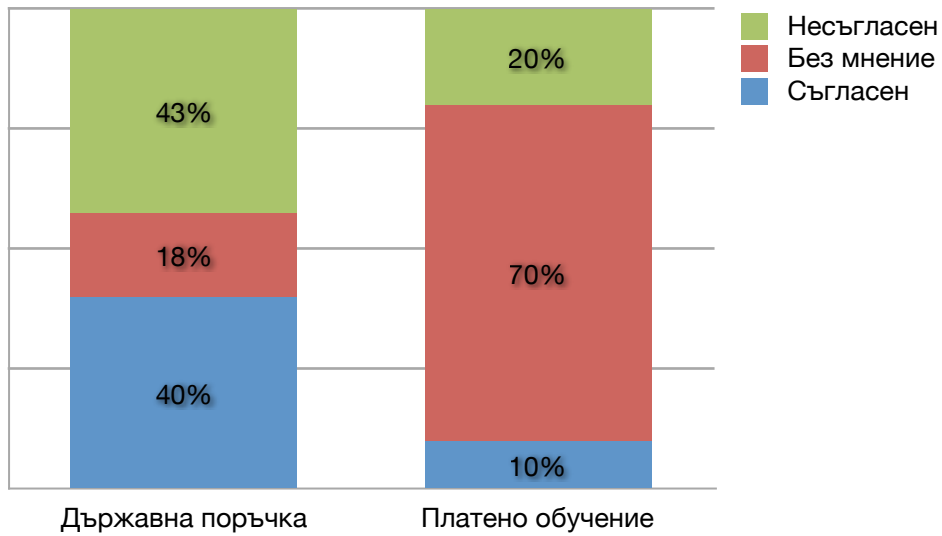
са на информирани студенти. Тези, които смятат в една или друга степен, че не познават достатъчно добре учебния план са единици.

Положителните характеристики на учебния план, според студентите магистри от факултета са, че в него е **спазена логическата последователност** на дисциплините, **задължителните дисциплини не натоварват прекомерно програмата**, а **предвидените часове са необходими и достатъчни** за усвояване на преподавания материал.

Негативни характеристики на учебния план като **припокриване на съдържанието** на някои дисциплини, **малко избираеми дисциплини** и **малкото часове, предвидени за някои дисциплини** изтъкват около една трета от анкетираните. Но и в трите случая делът на застъпващите противно мнение (т.е. на тези, които не са съгласни с подобни твърдения) е по-голям. По тези характеристики на учебния план студентската съвкупност се разделя на три сравнително равностойни дяла – подкрепящи твърденията, несъгласни с тях и без определено мнение. Конкретни примери за дисциплини, които припокриват съдържание, изучавано в бакалавърската степен са представени в приложение 2.

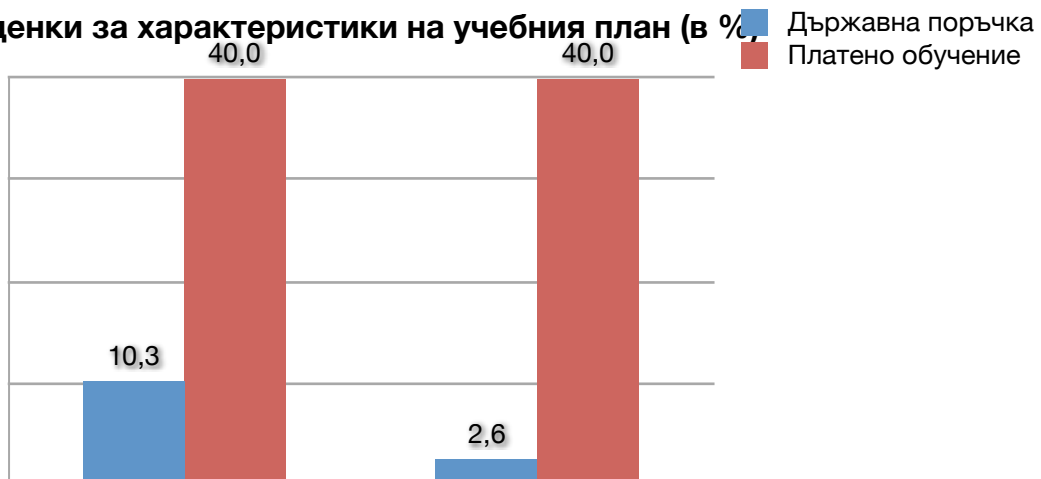
Най-високата степен на съгласие е регистрирана за твърдението, че в учебния план **няма предвидени достатъчно часове за изучаване на чужди езици** (около две трети от студентите са се съгласили с това) и за твърдението за **недостатъчната практика**, която обучението в магистратурата предвижда (почти половината студенти са подкрепили това твърдение). Според анкетираните е необходимо акцентиране върху адаптацията на студентите към реална работна среда и приложение на теоретичното знание в конкретни ситуации.

Студентите магистри **държавна поръчка и платено обучение** се разминават в мнението си за някои от основните характеристики на учебния план. Използвахме коефициента на Крамер за да проверим влиянието на начина на финансиране на обучението. Студентите по държавна поръчка са разделени в мнението си, че има дисциплини, които припокриват учебно съдържание от бакалавърската степен. Около две пети са на мнение, че има такива дисциплини, а подобен дял студенти застъпват противоположното мнение. Много голям дял (70,0%) от студентите в платена форма на обучение не са изразили конкретно мнение по този въпрос.

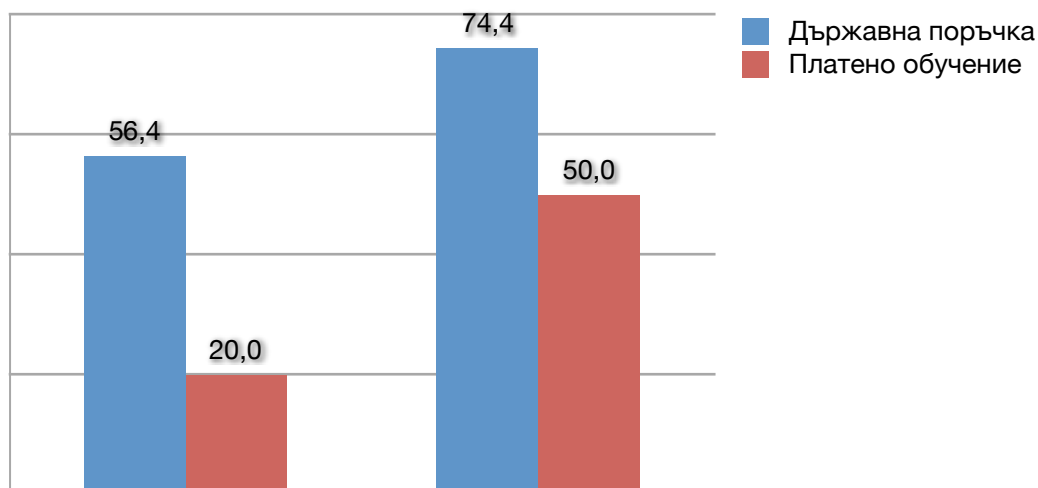
Много по-големи дялове от студентите, които сами заплащат обучението си считат, че в учебните планове има включени много задължителни дисциплини и че има дисциплини, по които са предвидени повече часове от необходимото. Очевидно тези студенти биха желали по-ефективно използване на времето на обучение и получаване на по-големи обеми от информация и знания по време на магистърската програма.

Оценки за характеристики на учебния план (в %)

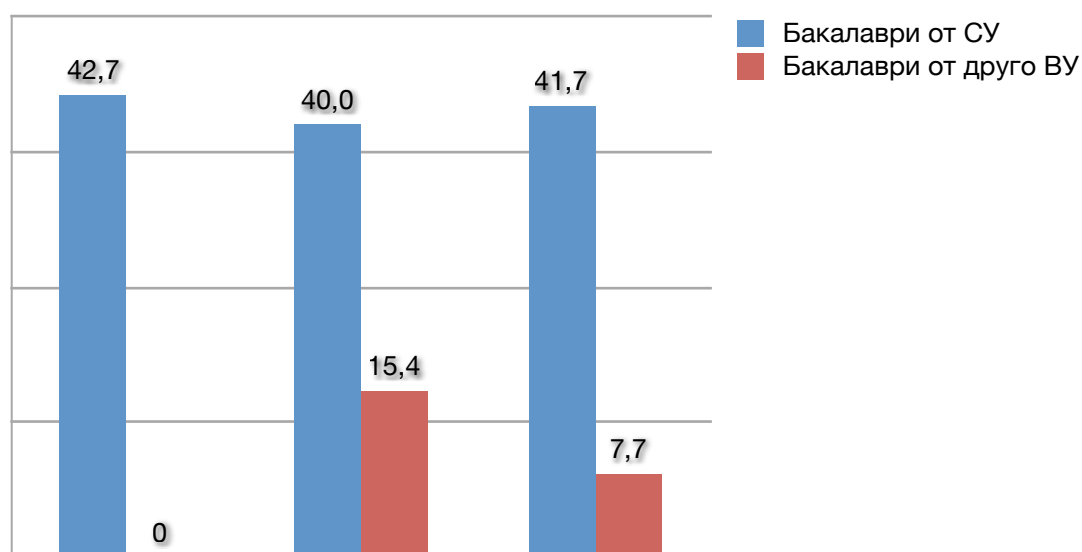
Има много задължителни дисциплини

По отношение на практическата насоченост в обучението и изучаването на чужд език, много по-големи дялове от студентите по държавна поръчка биха искали тези елементи да са повече застъпени.

Практиката е недостъпна

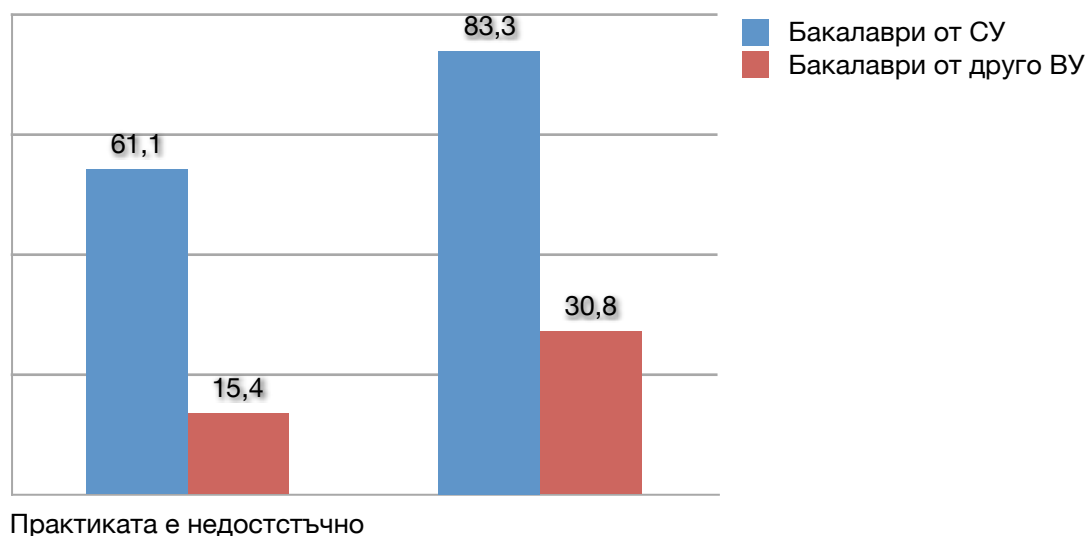
Завършилите бакалавърска степен в Софийския университет са по-критични към някои от характеристиките на учебния план. По-големи дялове от тях са на мнение, че има припокриване на дисциплини, че са малко избираемите дисциплини в програмата и, че има малко часове за някои дисциплини.

Има припокриване на дисциплини

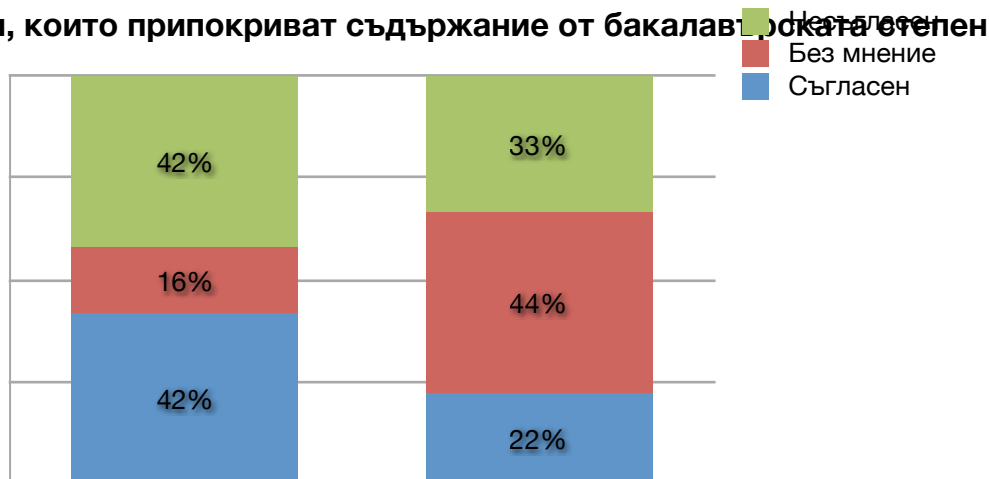
Възпитаниците на Университета логично биха искали в по-голяма степен сами да избират учебни дисциплини в магистърската си програма, както и да имат повече часове за усвояване на материала в дисциплини, които са от по-голям интерес за тях. Повторение на съдържание, изучавано в бакалавърската степен също разбираемо се регистрира от повече завършили в СУ, защото голяма част са имали занятия при преподавателите, които водят и часове в магистърските програми.

Недостатъчно часове за чужд език и недостатъчно практика също се изтъква като недостатък на учебния план от големи дялове студенти, завършили бакалавърска степен в Университета.

Студентите, завършили исторически дисциплини също в по-голям дял от колегите си „неспециалисти“ намират, че някои дисциплини припокриват съдържание от бакалавърската степен. Тук обаче и несъгласните с това твърдение са също голям дял, което показва, че преподаването на учебно съдържание от бакалавърската степен е полезно за не малка част от студентите магистри.

Има дисциплини, които припокриват съдържание от бакалавърската степен

Завършили историческа специалност

Посочвайки тези разлики в детайлите на оценките на различните групи студенти магистри искаме да обърнем внимание, че има място за оптимизация на учебното съдържание и тя трябва да бъде в следните направления:

- Включване на повече ново съдържание в дисциплини, изучавани в бакалавърската степен
- Предоставяне на повече възможности за избор в рамките на учебния план
- Повече практическо обвързване на преподаваните знания с конкретни професионални умения.

2. Научноизследователска работа

Включването на студентите в различни форми на научноизследователска работа е важна част от съвременния образователен процес и **интегрален показател за качеството** на този процес. В Исторически факултет **60,0%** от анкетираните студенти магистри са били включени в някакви форми на научноизследователска работа, което е един много добър показател за качеството на образователния процес. Най-голям дял от участвалите във форми на научна работа са посочвали участие в конференции (семинари). Резултатите от отговорите на въпроса са на таблица 13.

Таблица 13

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ОТГОВОРИТЕ НА АНКЕТИРАНИТЕ СТУДЕНТИ ЗА УЧАСТИЕТО ИМ В
 НАУЧНОИЗСЛЕДОВАТЕЛСКА РАБОТА (В %)

Форми на научноизследователска работа	%
Изследователски проект на СУ	10,2
Изследователски проект на друга институция	12,2
Научни конференции (семинари)	46,9
Публикации по специалността	20,4
Досега не съм участвал/а	38,8
Общо	128,6

Забележка: Сборът на процентите надхвърля 100, защото въпросът позволява повече от един отговор.

Отново с помощта на статистическия метод Хи-квадрат проверихме дали участието във форми на научноизследователска дейност зависи от основните диференциращи студентската съвкупност фактори – начина на финансиране на обучението, вида на бакалавърската им специалност и завършеното висше училище, и успеха на студентите магистри. (Ще припомним, че всички анкетирани имат висок успех, но тук проверихме и дали отличният успех е фактор за участието в научна дейност.) При никой от посочените фактори не се открие статистически значима зависимост с включването във форми на научна дейност, което е положителен индикатор, че участието в нея е част от учебния процес за всички студенти магистри.

3.4. Планове за професионална реализация

Продължаването на образованието в магистърската степен на обучение предполага и определени представи на студентите за професионална реализация след края на обучението. Очакванията към магистърските програми са, че осигуряват предпоставки за по-добра работа в предварително желаната посока. За да проучим какви са идеите на магистрите за работа след завършване на магистърската програма ги

попитахме с какво от изброените по-долу дейности биха искали да се занимават. На таблица 14 са данните от отговорите на анкетиранияте студенти магистри.

Таблица 14

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА АНКЕТИРАНИТЕ СТУДЕНТИ СПОРЕД ОТГОВОРИТЕ ИМ НА С КАКВО БИХА ПРЕДПОЧЕЛИ ДА СЕ ЗАНИМАВАТ (В %)

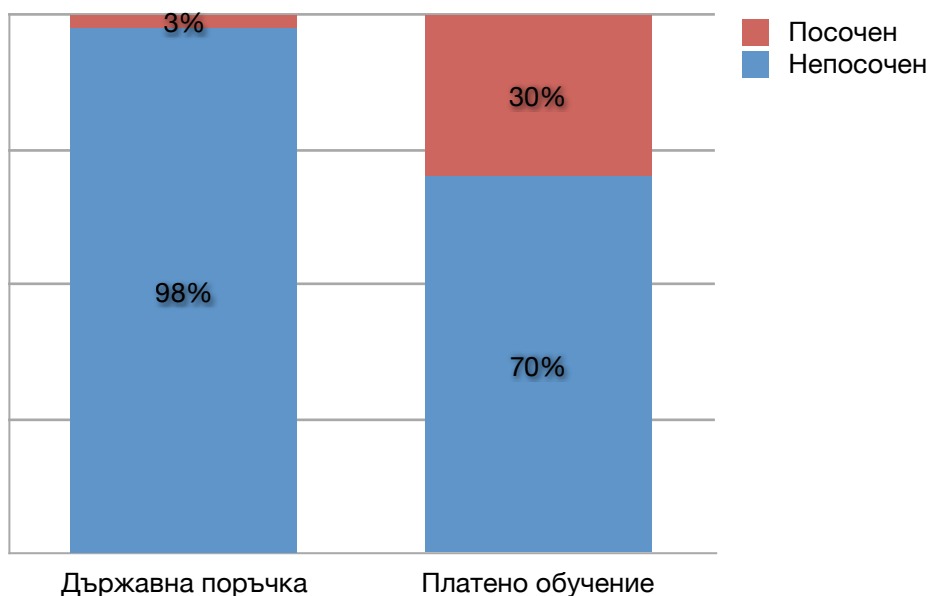
Вид дейност след магистратурата	%
Продължаване на обучението в докторска степен	55,1
Учителска работа в средното училище	12,2
Преподавателска работа	28,6
Продължаване на работата, която и досега съм работил(а)	30,6
Научноизследователска работа	34,7
Ръководна работа	26,5
Откриване на собствена частна фирма	12,2
Ще търся работа в чужбина	8,2
Смятам да емигрирам	14,3
Общо	222,4

Забележка: : Сборът на процентите надхвърля 100, защото въпросът позволява повече от един отговор.

Повече от половината от анкетиранияте са хора, които имат интереси към по-високо образование и са посочили, че биха продължили обучението си и в докторска степен. Научноизследователска работа биха предпочели повече от една трета от запитаните. Близко една трета биха продължили да работят и настоящата си работа. Работа в чужбина се предпочита от най-малък дял от анкетиранияте. Работа в средното училище и собствен бизнес също не са желани за повече студенти. Само малко повече от една пета за ги посочили като варианти за бъдеща работа, които биха ги удовлетворили.

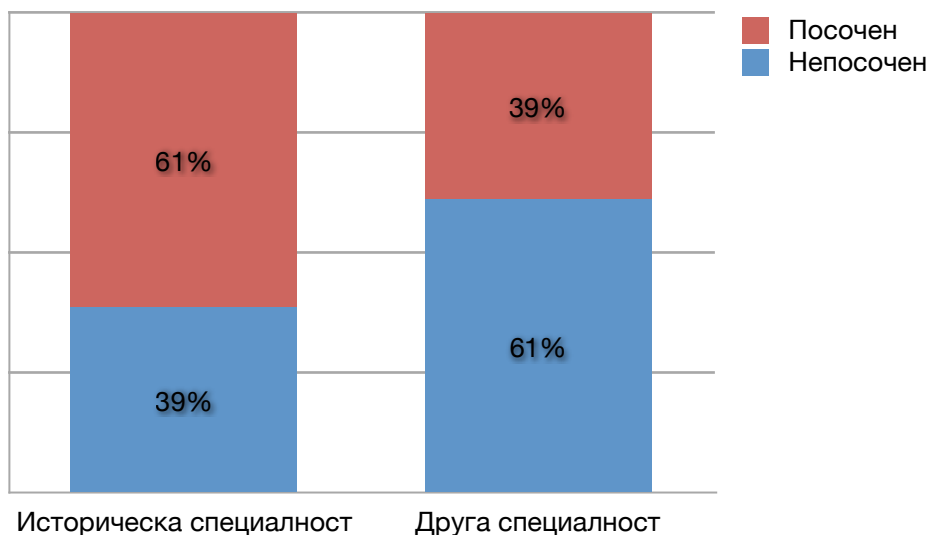
Малко са разликите в плановете на студентите магистри за бъдещето им от гл. т. на основните диференциращи съвкупността фактори. Потърсихме ги с помощта на статистическите методи Хи-квадрат и коефициент на Крамер (който използваме поради малкия обем на реализираната извадка).

Единствената по-силна връзка е при фактора „начин на финансиране на обучението“ и желанието на анкетиранияте да търсят работа в чужбина. Сред студентите платено обучение такова желание са изразили близо една трета, а сред студентите държавна поръчка – единици.

Ще обърнем внимание и на още две проявени зависимости. Сред студентите, завършили бакалавърска степен не в СУ „Св. Климент Охридски“ няма нито един, който би желал да стартира собствен бизнес, докато сред възпитаниците на Университета това е желан вариант за 16,7%. Това демонстрира по-голямо самочувствие и увереност сред студентите на Софийски университет.

Продължаването в докторска степен пък е в зависимост със завършената бакалавърска специалност. Докторска степен би била цел за близо две трети от анкетираните студенти с историческа бакалавърска специалност. Точно обратни са дяловете при завършилите други специалности. Тези данни говорят за целенасочено планиране на получаването на по-висока степен при студентите магистри с исторически специалности.

Плановете за бъдещето не се различават съществено при студентите отличниците и тези с успех до 5,49. Всички разлики, които откриваме и посочваме в анализа са само детайли в общата картина на житейските планове на студентите магистри в исторически факултет.

3.5. Удовлетвореност на студентите от изучаваната специалност

Най-общ косвен индикатор за удовлетвореността от следването в избраната магистърска програма е готовността на студентите да повторят своя избор, ако сега се явяват на изпит. Много положителен е фактът, че ако трябва да избират сега **три четвърти от магистрите отново биха избрали Исторически факултет на СУ.** Единствена конкуренция на факултета е магистратура в чужбина, който отговор се посочва от една пета от анкетиранияте. Данните са таблица 15.

Таблица 15

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА АНКЕТИРАНИТЕ СТУДЕНТИ СПОРЕД ОТГОВОРИТЕ ИМ НА ВЪПРОСА КЪДЕ БИХА ИСКАЛИ ДА СЕ ОБУЧАВАТ АКО ИЗБИРАТ СЕГА МАГИСТЪРСКА ПРОГРАМА (В %)

Къде биха избрали да се обучават, ако сега им предстои да кандидатстват:	%
В Исторически факултет на СУ „Св.Климент Охридски”	74,0
В друг факултет на СУ „Св. Климент Охридски”	2,0
В друго висше училище в София	2,0
В друго висше училище в страната	-
В чужбина	20,0

Не бих кандидатствал за магистърска програма	2,0
Общо:	100,0

Забележка: Неотговорилите са 0,0%.

Анкетираните студенти магистри, които **биха избрали магистратура в чужбина са отличници със завършена историческа специалност в Софийския университет.**

Готовността да се повтори избора на конкретната магистърска програма пък е най-общ индикатор за удовлетвореността от изучавания материал и знанията, които студентите получават в процеса на обучението. Данните, получени от отговорите на този въпроса са представени на таблица 16.

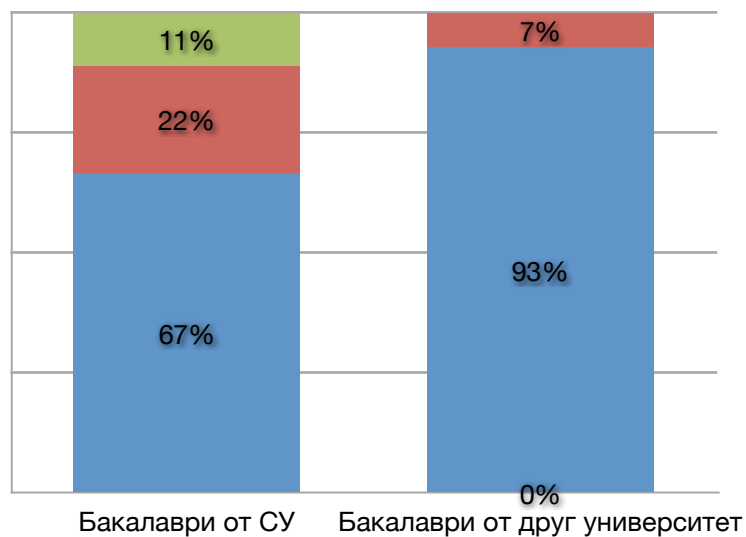
Таблица 16

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА АНКЕТИРАНИТЕ СТУДЕНТИ СПОРЕД ИЗРАЗЕНАТА ОТ ТЯХ ГОТОВНОСТ ЗА ПОВТОРЕН ИЗБОР НА ИЗУЧАВАНАТА МАГИСТЪРСКА ПРОГРАМА (В %)

Каква програма биха избрали, ако сега им предстои да кандидатстват:	%
Тази, по която се обучават	74,0
Близка до тази, по която се обучават в момента	18,0
Различна от тази, по която се обучават в момента	8,0
Няма да кандидатствам в магистърска програма	-
Общо:	100,0

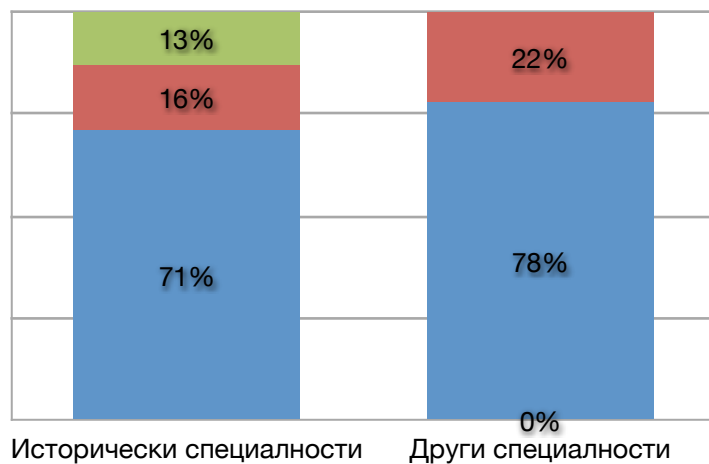
Забележка: Неотговорилите са 0,0%.

Тези данни категорично показват, че **анкетираните студенти са удовлетворени като цяло от обучението и не са разочаровани от избора си** - повече от две трети биха повторили този избор, а 18,0% биха избрали близка до тази програма (вероятно от другите специалности в Исторически факултет). Анализът на данните с помощта на коефициента на Крамер показва известно различие в мненията на студентите, завършили в Софийския университет и на мненията на студентите с исторически специалности. Представяме конкретните данни на диаграмите по-долу.

- Различна от тази, по която се обучават в момента
- Близка до тази, по която се обучават в момента
- Тази, по която се обучават

Каква специалност биха избрали сега (в %)

- Различна от тази, по която се обучават в момента
- Близка до тази, по която се обучават в момента
- Тази, по която се обучават

Както се вижда на графиките бакалаврите от СУ и бакалаврите, завършили исторически специалности са малко по-критични към избраната магистърска програма, но, както вече казахме и по друг повод, става дума за детайли в оценките, а не за

общата картина, която категорично показва удовлетвореност от изучаваната магистърска програма.

4. Предложения, забележки и препоръки на студентите магистри към ръководството на ИФ

В анкетната карта на социологическото изследване за качеството на учебния процес в магистърските програми на Исторически факултет на студентите е предложен **отворен въпрос**, отнасящ се до предложенията, препоръките и забележките на респондентите към ръководството на факултета. Целта на изследователския екип е да се даде възможност на студентите да изразят непринудено всичко онова, което ги вълнува и се отнася до учебния процес и магистърската програма като цяло.

Поради малкия брой и разнородността на получените конкретни предложения и препоръки ги представяме нередактирани в Приложение 3.

Специалности на студентите магистри в Исторически факултет, които не са завършили историческа специалност

СПЕЦИАЛНОСТ	БРОЙ СТУДЕНТИ
Библиотечно-информационни науки	1
Богословие	2
Защита на културно-историческото на РБ	1
Изкуствознание, НХА	1
Културология	2
Международни отношения	2
Мениджмънт на опазване на обществения ред и противодействие на престъпността	1
Музикална педагогика	1
Педагогика	2
Педагогика на обучението по български език и история	1
Социални дейности	1
Счетоводство и контрол	2
Туризм	1
Финанси	1

Примери на дисциплини, чието учебно съдържание припокрива учебно съдържание, изучавано в бакалавърската степен, посочени от студентите

- История на Българската дипломация след Освобождението ;
- Нова обща история със съответните дисциплини ;
- История на българската външна политика от Освобождението до началото на 21 век се припокрива с изучаваните в бакалавърската степен дисциплини по Нова и Съвременна българска история;
- Някои от дисциплините се припокриват със спецкурсовете от бакалавърската степен;
- Международни отношения във века на Просвещението ;
- Психология, педагогика, АВИТО ;
- История на българската външна политика в най- пълна степен ;
- Основи на управлението ;
- България във Версайската система 1919 – 1940 ;
- АВИТО ;
- Преходите в Източна Европа ;
- Почти във всички дисциплини се припокриват неща от бакалавъра, но това е неизбежно. Нямам предвид изцяло припокриване, а частично;

Предложения, забележки и препоръки към ръководството на исторически факултет и магистърските програми

1. За неспециалистите дисциплините са събрани в много кратки срокове, препоръчително е или допълнителен семестър или съкращаване на избираемите дисциплини. По-висока мобилност на преподавателите, балансиране на ежеседмична заетост и курсови работи. Необходимо е изграждане на дистанционна форма на изпитване и въвеждане на тестове по съответните дисциплини, възможност за конферентни връзки и използване на по-пълната степен съвременни информационни източници.

2. Организиране на повече научни конференции и семинари, в които могат да се включат студентите.

3. Мисля, че трябва да се опитате да осъвремените възможностите за специализация в бакалавърската степен, може би да се избира по-рано от 3-ти курс. Трябва да затегнете контрола над някои асистенти, които се отнасят несериозно към работата си. Трябва да се опитате да стегнете материалната база, тъй като повечето стаи са с неприятно качество, особено митичната 23-та. Естествено знам, че парите са голям проблем. Мисля, че може да опитате да засилите практическата насоченост на обучението. Задължително да се въведе изучаване на чужд език.

4. Специални благодарности на цялото Деканско ръководство, администрация и персонал в библиотеката и на всички професори, доценти и асистенти от Историческия факултет, за неспирния им труд. Винаги на линия - учтиви, внимателни и отзивчиви. Благодаря Ви, страхотни сте!!!

5. Сайтът на ИФ да бъде наистина полезен за студентите, като се качват повече новини/новости, свързани със СУ, да се актуализира, тъй като в момента дава минимална информация, СУСИ също да се актуализира навреме. Нека има повече мобилност - живеем в света на технологиите все пак. Няма портали за достатъчно материали, платформи, които да помагат на студентите и на техни колеги от сходни магистратури. Да се подобри материалната база в аудиториите и да се модернизира системата в библиотеката - да може да се сканира на място, търсачката да работи както

съвременните търсачки, повече книги да се дигитализират (всички гледахме новините за Sudigital - но фактът е, че то не работи, не се използва) Да има по-голяма яснота относно правилата и всичко случващо се, за да не се налага ходенето за въпроси до Деканата, после до Отдел „Студенти“ за намирането на отговор по даден въпрос. Сроковете за записване да не се качват на сайта по време или към края на съответния срок. Искам да благодаря на преподавателите си, които наистина изпращат материали, имат блогове и ни помагат много за намирането на съвременна литература на български или на чужд език, както и на дамите от библиотеката за коректното държание. Имаме нужда от цялостно модернизиране в различни аспекти.

6. Бих препоръчала да се наблегне на подобряване на отношението и поведението на преподавателите към студентите - то, според мен, понякога е твърде високомерно и грубо. Трябва също така да се изисква същото и от студентите. Към това бих прибавила и следната молба: **ВЪВЕДЕТЕ ЕТИКЕТ НА ОБЛИЧАНЕ В ПРАВИЛНИКА (НАЙ-ДОБРЕ НА УНИВЕРСИТЕТА, НЕ САМО НА ФАКУЛТЕТА)- "КОЛЕГИТЕ" (И ОТ ДВАТА ПОЛА) СА ВСЕ ЕДНО СЪБРАНИ ОТ МАГИСТРАЛАТА ИЛИ ОТ НЯКОИ ДОЛНОПРОБЕН НОЩЕН КЛУБ!**

7. Моля, да обърнете внимание на координаторите си, че е полезно да си обновяват списъците с контакти, които предоставят на студентите и внимателно да проверяват за допуснати от тях грешки, които затрудняват комуникацията на студента с преподавателите, когато това се налага.

8. Да продължават доброто ниво на работа!

9. 50% от изучаваните дисциплини в магистърските програми е добре да се провеждат след 16-17ч. (защото голяма част от магистрите работят); Може да има дисциплини, които се изучават в събота или неделя; Ако залите в ИФ не достигат може да се комбинирате със зали от друг факултет на университета;

10. Време е да се разчупи учебния план и да се изучават актуални проблеми, вместо да получаваме "информация" от всеки преподавател, пречупил я през неговите интереси и вярвания.